

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Tradenomiliitto TRAL ry ei kannata hallituksen esitystä ja suhtautuu kriittisesti tehtyihin lakiesityksiin. Yhdymme Akava ry:n lausuntoon asiasta ja nostamme esiin ehdotuksemme kouluttautumissetelistä sekä koulutusmaksujen verovähennysoikeudesta, jotka vastaavat esityksen tavoitteeseen esitystä paremmin.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Esityksen tavoite tukea ja joustavoittaa yksilöiden koulutuspolkuja sekä laajentaa korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tarjontaa ja suorittamismahdollisuuksia myös ilman julkista rahoitusta on hengeltään kannatettava, kun sitä tavoitellaan varmistamalla tutkintokoulutuksen maksuttomuus sen suorittajalle jatkossakin. Näemme että tavoitteen saavuttamiseen on olemassa huomattavasti valmiimpi ja toimivampi ratkaisu: mahdollistamalla työnantajan osallistuminen koulutuksen rahoittamiseen - työnantajan tarjoama kouluttautumisetu (seteli).

Muutetaan työntekijän omaehtoinen kouluttautuminen verovapaaksi henkilöstöeduksi lounas-, kulttuuri- ja liikuntaetujen tapaan. Ehdotamme verovapaan kouluttautumisen ylärajaksi 1500 euroa vuodessa, jolloin kouluttautumiseen olisi todellinen mahdollisuus. Ainoa oleellinen muutos nykyiseen olisi, että koulutuksen ei olisi tarpeen tapahtua työnantajan aloitteesta, mikä madaltaisi kynnystä kouluttautua, ja laajentaisi koulutustarjontaa merkittävästi. Työntekijä saisi itse päättää, millainen koulutus olisi parhaiten hänen osaamistaan kehittävää. Kouluttautumisedun mahdollistaminen verovapaana henkilöstötetuna olisi kustannusneutraali ratkaisu osaamisen kehittämisen lisäämiseen. Työnantajan kustantama koulutus on jo nyt laajasti verovapaata, joten ratkaisumme ainoastaan laajentaisi jo olemassa olevia vaihtoehtoja ja vähentäisi byrokratiaa. Kouluttautumisedun mahdollistaminen tuloverolain 69 §:n muutoksella olisi kustannusneutraali

ratkaisu osaamisen kehittämisen lisäämiseen. Muutos laajentaisi markkinaehtoisesti koulutustarjontaa.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

-

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

On erittäin oleellista että nuoret pääsevät nopeasti kiinni korkeakouluopintoihin. Esityksen osalta olemme erityisesti huolissamme hakupainealojen tilanteesta. Koulutusmäärien tulee vastata työelämäntarpeita ja harkittua ennakointia siitä mihin ja millaisiin tehtäviin ja aloille tulevaisuuden osaajia tarvitaan. Malli rikkoo näiltä osin ennakkoinnin merkitystä ja ohittaa sen täysin. Ammattikorkeakoulutuksen osalta näemme esityksen merkittävänä riskinä, sillä tradenomitutkinto on käytännössä vetovoimaisin AMK-tutkinto. Nykyiset aloituspaikka- ja koulutusmäärät ovat jo nyt ylimitoitettuja. Opiskelupaikan korkeakoulussa on oltava myös lupaus valmistumisen jälkeisestä tutkintoa vastaavasta työllistymisestä.

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Osana esitystä on oltava lukukausimaksujen ja koulutusmaksujen verovähennysoikeus.

Lukukausimaksujen verovähennysoikeudella ehkäisemme aivovuotoa: yhä useampi Suomessa korkeakoulututkinnon suorittanut kansainvälinen osaaja jäisi työskentelemään Suomeen. Koulutusjärjestelmämme panostukset eivät mene hukkaan ja tuemme suomalaisyritysten kansainvälistymisen pyrkimyksiä. Jatkuva oppiminen ja osaamistason nosto ovat nykytyöelämän ja yhteiskunnan kehittymisen elinehtoja. Kannustamalla omaehtoiseen osaamisen kehittämiseen koulutusmaksujen verovähennysoikeudella, tuemme sekä yksilön työllistymismahdollisuuksia että yritysten kehittymistä. Koulutusmaksuista on tälläkin hetkellä mahdollista saada verovähennysoikeus, mutta sen hyödyntäminen on haastavaa. Yksinkertaisempi malli kannustaisi opiskelemaan. Mahdollistetaan lukukausimaksujen ja koulutusmaksujen verovähennysoikeus, eli lukukausimaksujen sekä vastaavien muiden tutkintokoulutusmaksujen verovähennysoikeus valmistumisen jälkeen ja kaikista koulutusmaksuista saatava verovähennysoikeus.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

-

Muut huomiot ja näkökohdat

Esitys on perustavanlaatuinen muutos niin avoimen korkeakoulutuksen muutoksena, kuin tutkintojen maksullisuuden näkökulmassa, sekä erityisesti koko korkeakoulutuksen laajemmasta kehityksestä. Näemme että korkeakoulutuksen kokonaisuutta on uudistettava, mutta yhtenä ja kokonaisvaltaisempuna kokonaisuutena, ei yksittäisinä perusasetelmaa murtavina muutoksina.

Meriniemi Tuomas
Tradenomiliitto TRAL ry